

НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА КИТАЮ, ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ

Кучерявий Євгеній Анатолійович,

студент 4 курсу спеціальності «Туризм»,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,

e-mail: kucheriyuyiya@krok.edu.ua

Уварова Ганна Шевкетівна,

к.пед.н., доцент, доцент кафедри туризму,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: hannaus@krok.edu.ua

Нематеріальна культурна спадщина (НКС) – це надбання культури у специфічних формах вияву (мова, фольклор, традиції, звичаї тощо), колективні знання та навички, а також пов’язані з ними інструменти, предмети, артефакти і культурні простори, які транслюються через покоління, відтворюються і живлять почуття етнокультурної самобутності та ідентичності.

Нематеріальна культурна спадщина відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні ідентичності окремої соціальної групи і особистості. Існування нематеріальної спадщини в її великому багатстві є необхідною умовою для збереження культурного розмаїття в умовах зростаючої глобалізації. Взаємне розуміння нематеріальної культурної спадщини різних громад допомагає в проведенні міжкультурного діалогу і виховує взаємну повагу до інших способів життя [1].

Значення нематеріальної культурної спадщини було визнане ЮНЕСКО, яка у 2003 р. ухвалила Конвенцію про охорону цієї спадщини, розвиваючи її когерентне визначення, а саме: “нематеріальна культурна спадщина” означає ті звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, а також пов’язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які визнані спільнотами, групами й у деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини [2]. Ця нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється спільнотами та групами під впливом їхнього оточення, їхньої взаємодії з природою та їхньої історії і формує у них почуття самобутності й наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного різноманіття й творчості людини. Для цілей цієї Конвенції до уваги береться лише та нематеріальна культурна спадщина, яка є сумісною з існуючими міжнародними договорами з прав людини, з вимогами взаємної поваги між спільнотами, групами та окремими особами, а також сталого розвитку [2].

Китай належить до країн світу, яка підтримала Конвенцію про охорону нематеріальної культурної спадщини і має найбільшу кількість елементів (42) НКС [3]. Важливою складовою нематеріальної культурної спадщини Китаю

є різноманітні традиційні практики, усна спадщина, мистецтво та акторська майстерність. Розглянемо окремі з них, які відіграють значну роль у розвитку туризму в країні (табл. 1).

Таблиця 1

Елементи нематеріальної культурної спадщини Китаю

Назва НКС	Рік включення до списку
Тайцзицюань	2020
Китайський тінювий ляльковий театр	2011
Розповідь Хечжен Імакан	2011
Пекінська опера	2010
Китайська каліграфія	2009

Джерело: складено на основі [3]

Тайцзицюань – це традиційна фізична практика, яка характеризується розслабленими круговими рухами, які працюють у поєднанні з регуляцією дихання та вихованням праведного й нейтрального розуму. Виникши в середині сімнадцятого століття в повіті Веньсянь провінції Хенань у центральному Китаї, цей елемент зараз практикується по всій країні людьми різного віку та різними етнічними групами [4].

Нині мистецтво тайцзицюань вже набуло поширення у понад 100 країнах та регіонах. У всьому світі кількість людей, які займаються гімнастикою Тайцзицюань, становить близько 100 млн осіб. Групи людей, які роблять вправи прямо на вулиці – звичайне явище, особливо в ранковий та вечірній час. У селах Китаю функціонує велика кількість шкіл тайцзицюань, на навчання до яких з'їжджаються туристи з усіх куточків земної кулі з метою навчання та удосконалення своїх навичок. Також тут проводяться масштабні спортивні заходи та змагання.

Серед людей похилого віку та людей середнього віку тайцзицюань вже став одним із найулюбленіших видів оздоровчої гімнастики, оскільки його повільні рухи мають велику користь для здоров'я. Тайцзицюань став своєрідною туристичною візитною карткою китайської культури, оскільки це бойове мистецтво найбільш повно поєднує в собі принципи традиційної культури, мислення та естетичну форму [5].

Китайський тінювий ляльковий театр – це форма театру, в якій розігруються барвисті силуети фігур зі шкіри чи паперу у супроводі музики та співу. Фігурки, якими ляльководи маніпулюють стрижнями, створюють ілюзію зображень, що рухаються, на напівпрозорому тканинному екрані, що світиться ззаду [6]. Для туриста буде дуже цікаво побувати на такому заході, щоб проникнутись цією атмосферою та подивитись на шоу.

Розповідь Хечжен Імакан має важливе значення для світогляду та історичної пам'яті етнічної меншини Хечжен у північно-східному Китаї. Оповідання Імакан, яке розповідається мовою хечжень і має як віршовану, так

і прозову форми, складається з багатьох незалежних епізодів, що зображують племінні союзи та битви, включаючи поразку монстрів і загарбників героями хечжень. Ця усна спадщина підкреслює захист етнічної ідентичності та територіальної цілісності, зберігає традиційні знання про шаманські ритуали, риболовлю та полювання [7].

Оскільки, цей вид нематеріальної культурною спадщини потребує термінової охорони, потрібно зробити усе можливе, щоб популяризувати та створити ті умови, за яких Імакан не буде під загрозою зникнення, оскільки Імакан відіграє важливу роль у збереженні рідної мови, релігії, фольклору та звичаїв.

Синтетичним виконавчим мистецтвом, в якому представлені міміка, жести, рухи, є Пекінська опера [3]. Вона зародилася в Китаї наприкінці XVIII ст. і одразу здобула прихильників. Упродовж XX ст. Пекінська опера інтенсивно розвивалася, про що свідчить виникнення різноманітних шкіл цього мистецтва. Нині в столиці Китаю вистави Пекінської опери йдуть цілий рік. Вони привертають численних любителів цього виду театралізованих вистав з усього світу, чим позитивно впливають на формування туристичного потоку до країни.

Китайська каліграфія – це мистецтво зображення ієрогліфів, що дозволяє не тільки відобразити зміст тексту, а й передати його настрій [3]. Китайська каліграфія дотримується особливих правил (їх п'ять) зображення письмових знаків і п'яти основним стилям. Найпростішим і найбільш популярним стилем є Кайшу. З нього починається навчання дітей та іноземців, зокрема туристів, які цікавляться цим мистецтвом. Кайшу не містить складних елементів, кожен ієрогліф виписується дуже ретельно. Саме тому цей стиль писемності доступний для кожного і дозволяє оволодіти китайською мовою на належному рівні.

Отже, елементи НКС є важливими туристичними ресурсами, які можна використовувати для створення інноваційного туристичного продукту. Так, культурно-пізнавальні тури до країни, стануть ще більш популярними як для місцевого населення, так і для іноземців, якщо туристам запропонувати різноманітні види мистецтв, познайоми зі звичаями і традиціями населення в різних регіонах Китаю, організувати майстер-класи з фізичної практики, навчання китайської каліграфії, яка є справжнім скарбом китайського народу.

Список використаних джерел:

1. Що таке нематеріальна культурна спадщина? URL: <https://demcult.org/shho-take-nematerialna-kulturna-spad/>
2. ЮНЕСКО. Міжнародна конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. Париж, 2003 р. URL: http://www.unesco.org/pv_obj_cache/pv_obj_id_7CA8081DB26F8913A1D7A452112B09B99CF80100/filename/03-82-Russe.pdf
3. Browse the Lists of Intangible Cultural Heritage and the Register of good safeguarding practices. URL: [https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country\[\]=00045&multinational=3&display1=inscription1D#tabs](https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country[]=00045&multinational=3&display1=inscription1D#tabs)

4. Тайцзицюань. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/taijiquan-00424>
5. Родина Тайцзицюань. URL: <https://smitsmitty.livejournal.com/238081.html>
6. Китайський ляльковий театр. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/chinese-shadow-puppetry-00421>
7. Розповідь Хечжен Імакан. URL: <https://ich.unesco.org/en/USL/hezhen-yimakan-storytelling-00530>